

בס"ד

שאלון בחינה

בנושא:

תפילה וברכות

מועד:

אב תשפ"ד

סמל שאלון:

132.8.24

שימו לב: יש לנהוג על פי ההנחיות לנבחן המופיעות בשאלון הבחינה!

מועד אב תשפ"ד

בס"ד

בחינה בהלכות תפילה וברכות

ג' באב תשפ"ד

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
3. יש לענות על כל שאלה בעמוד חדש!
4. שאלה המחולקת למספר סעיפים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
5. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
6. חלק א' - עיון – 8 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 7 מתוך 8 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 7 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 7 התשובות שמבקש לבדוק.
7. חלק ב' - יישום – 4 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 3 מתוך 4 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 3 תשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 3 התשובות שמבקש לבדוק.

בהצלחה!!!

חלק א' – עיון

יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. א. מדוע אסור שיהיה חציצה בינו לבין הקיר בשעת התפילה. והאם שולחן או ספסל או סטנדר נחשבים חציצה?
ב. האם בני אדם או בעלי חיים נחשבים חציצה. והאם מותר להתפלל כנגד ציורים שאינם בולטים או להתפלל מול מראה כשעיניו סגורות או פתוחות ומדוע?
ג. גדול הדור או אביו או רבו המובהק. האם מותר להתפלל בצידיהם או לפניהם או לאחריהם ומדוע?
2. א. כיצד יעשה מי שלומד תורה או קורא פסוקי דזמרא או קורא קריאת שמע או הנמצא באמצע תפילת לחש, ונזכר שנגע במקומות המטונפים?
ב. האם יש מעלה לתת כסף לצדקה לפני התפילה, או להישאר מעשרה אחרונים לאחר התפילה, ומדוע?
ג. באר את דברי הירושלמי: "העוסק בצרכי צבור כעוסק בדברי תורה דמי".

עמוד 1 מתוך 3

3. א. הרוצה להוסיף בקשות בתפילת העמידה, האם יאמרם באמצע הברכה או בסופה. והאם יאמרם בלשון יחיד או רבים ומדוע?

ב. כיצד ינהג השליח צבור בתענית צבור במקרים הבאים: טעה ואמר ברכת עננו לפני ברכת "ראה נא בענינו", האם צריך לחזור ולומר עננו לאחר ברכת "ראה נא בענינו"? שחכ לומר ברכת עננו ונזכר בברכת רפאנו? התחיל את חזרת הש"ץ עם עשרה מתענים ולפני שהגיע לברכת עננו יצאו מקצתם?
ג. באר את טעמים של מנהגי המקומות האומרים או שאינם אומרים את ברכת "רצה" בתפילת מנחה.

4. א. כהן העולה לדוכן לישא את כפיו, האם חייב ליטול את ידיו סמוך לברכת כהנים או יכול לסמוך על הנטילה של שחרית? הוכח! האם מברך על נטילה זו?
ב. האם השליח צבור מקריא לכהנים את תיבת "יברכך" ומדוע?
ג. האם הצבור רשאים לומר פסוקים של ברכה בשעת ברכת כהנים ומדוע?

5. א. בית הכנסת שמכרוהו שבעת טובי העיר במעמד אנשי העיר, האם מותר להם לעשות בדמים כל מה שירצו או רק במותר הדמים? באר בדבריך מדוע מותר למכור בית הכנסת הרי הוא קדוש קדושת הגוף? וכן מדוע מותר לעשות בדמים מה שירצו ואינם נתפסים בקדושתם?
ב. ראובן הקדיש קרקע על מנת שיבנו שם בית הכנסת, ומסיבות מסוימות השלטונות לא נתנו את הסכמתם לבנות שם את בית הכנסת. האם מותר לקהל לשנות מדעתו של ראובן ולבנות שם ישיבה או תלמוד תורה?
ג. מי שהיה מוחזק במצוה מסוימת כגון: חזן, קורא בתורה, תוקע בראש השנה, וארעו אונס כל שהוא ונתנו הקהל מצוה זו לאדם אחר. האם לאחר שעבר האונס חייבים להחזירו למצותו או לא?

6. א. האם מברכים ומה מברכים על שמן זית כששותה אותו בפני עצמו או שמטביל בו את הפת או כששותה את השמן בתערובת לצורך רפואה?
ב. מה יברך על תבשיל שאינו יודע ממה הוא עשוי? ומה יברך על פרי שאינו יודע אם הוא מין עץ או אדמה ומדוע?
ג. מה הם הסימנים לדעת אם זה פרי עץ או אדמה? מה מברכים על פירות אילני סרק?

7. א. מצינו בגמרא ברכות (מה): "תני חדא העונה אמן אחר ברכותיו הרי זה משובח, ותניא אידך הרי זה מגונה, לא קשיא הא בבונה ירושלים הא בשאר ברכות". כיצד ביארו הראשונים סוגיא זו וכיצד נפסק להלכה.
ב. האם חייב לענות אמן אחר ברכה של אפיקורוס או גוי או ילד קטן?
ג. האם אומרים ספק ספיקא לחייב ברכה? הבא דוגמא המוזכרת בפוסקים.

8. א. האם מברכים ברכת שהחיינו במקרים הבאים: הנוהג לברך שהחיינו על פרי חדש בראייתו על העץ ואינו אוכל את הפרי מחמת סיבה כל שהיא, האם יכול לברך בראיה השניה כשלא בירך בראיה הראשונה? הוכח! פרי המתחדש פעמיים בשנה? פרי בוסר?

עמוד 2 מתוך 3

ב. ראובן ושמעון ידידים טובים מאוד, ידידותם נעשתה על ידי החלפת מכתבים ושיחות טלפון, אולם מעולם לא נטראו פנים מול פנים, וכעת בפעם הראשונה נפגשו פנים מול פנים ושמחתם היתה גדולה מאוד. האם יכולים לברך ברכת שהחיינו?
ג. האם אפשר לברך ברכת האילנות כשיש פירות באילן?

חלק ב' – יישום

יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות

יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

9. א. ראובן שמע אזעקה באמצע תפילת לחש ומיד רץ למרחב מוגן, בדרך הוא דיבר עם חבריו בענין המלחמה. האם יכול להמשיך את תפילתו או שצריך לחזור לראש התפילה?

ב. העומד בתפילה והתעורר לו ספק הלכתי אם צריך לחזור על אי אזכרת מאורע. האם מותר לו ללכת לעיין בספר? רב בית הכנסת שהאריך בתפילתו. האם מותר לו לרמוז לש"ץ שיתחיל את החזרה?

ג. האם מותר לחזן לעקור רגליו לצורך השתחויה, כגון בסדר עבודה של יום הכפורים? באר בדברך אם דין זה מתיישב עם דברי הגמרא על רבי עקיבא "שהיה אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת מרוב כריעות והשתחויות"?

10. א. האם כהן יכול לישא כפיו במקרים הבאים: כהן חלש הנסמך על עמוד או על חבריו? חולה היושב על כסא גלגלים? צרוד המדבר בלחשה? אינו יודע לשון הקודש ורוצה לברך בשפה אחרת? ומניין למדים זאת.

ב. כהן שיש לו חולה בביתו, האם מותר לו להוסיף ברכה מיוחדת "בברכת כהנים" עבור החולה?
ג. חייל כהן שהשתתף בלחימה בעזה והרג במזיד מחבל ובשוגג הרב חייל יהודי. האם רשאי לישא את כפיו?

11. א. משה התפלל תפילת מנחה בברית מילה שנערכה בשעה אחת בצהריים. בשעה שבע בערב שכח שכבר התפלל ועל כן הלך לבית הכנסת כהרגלו להתפלל מנחה, ולפתע באמצע תפילת הלחש הוא נזכר שכבר התפלל בברית. באר כיצד עליו לנהוג? האם ישתנה הדין אם קרה מקרה כזה בתפילת ערבית?

ב. האם מותר בזמן הזה להתפלל תפילת נדבה?
ג. האם צריך להתפלל תפילת תשלומים במקרים הבאים: כשלא התפלל במזיד? בשוגג? באונס? היה שכור בזמן התפילה? אונן? עסק בצרכי צבור?

12. א. מה מברכים לפני ואחרי על תבשיל שמעורב בו קמח חיטה או אורז?
ב. מה מברכים לפני ואחרי על לחם העשוי מקמח אורז או דוחן או תירס?
ג. האם מברכים ברכה אחרונה במקרים הבאים: אכל שעור כחצי זית לחם וכחצי כזית עוגה? כחצי זית ענבים וכחצי זית אבטיח? פרי שהיה בו כזית וכעת נצטמק לפחות מכזית? שתה כוס תה או קפה?

עמוד 3 מתוך 3